

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2023/1954,

10. mai 2023,

tähelepanekutega, mis on Peamiste Digitehnoloogiate Ühissetevõtte (enne 30. novembrit 2021 ühissetevõtte ECSEL) 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

- võttes arvesse oma otsust Peamiste Digitehnoloogiate Ühissetevõtte 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0082/2023),
- A. arvestades, et ühissetevõtte ECSEL loodi programmi „Horisont 2020“ raames nõukogu 6. mai 2014. aasta määrusega (EL) nr 561/2014, ⁽¹⁾ mis jõustus 27. juunil 2014 ajavahemikuks kuni 31. detsembrini 2024; arvestades, et ühissetevõtte ECSEL asendas ühissetevõtted ENIAC ja ARTEMIS, mis suleti 26. juunil 2014, ning on nende õigusjärglane; arvestades, et 2021. aasta novembris asutati nõukogu määrusega (EL) 2021/2085 programmi „Euroopa horisont“ raames Peamiste Digitehnoloogiate Ühissetevõtte (edaspidi „ühissetevõtte KDT“), ⁽²⁾ et asendada ECSEL 31. detsembril 2031 lõppevaks ajavahemikuks;
- B. arvestades, et ühissetevõtte KDT on avaliku ja erasektori partnerlus, mis haldab teadusuuringute ja innovatsiooni programmi, mille eesmärk on tugevdada ELi strateegilist sõltumatust elektroonikakomponentide ja -süsteemide sektoris; arvestades, et ühissetevõtte KDT peaks tegelema selgelt kindlaks määratud teemadega, mis võimaldaksid Euroopa tööstusel projekteerida, toota ja kasutada elektroonikakomponentide ja -süsteemide sektoris kõige innovatiivsemat tehnoloogiat;
- C. arvestades, et ühissetevõtte KDT asutajaliikmed on EL, keda esindab komisjon, osalevad riigid ja kolm tööstusliitu, nimelt Euroopa aruka süsteemi integreerimise ühendus (EPoSS), Euroopa Naoelektroonikategevuse Assotsiatsioon (AENEAS) ja sisetööstusliit (Inside Industry Association), mis esindavad mikro- ja naoelektroonika, arukate integreeritud süsteemide ja manus-/küberfüüsikaliste süsteemide sidusrühmi;
- D. arvestades, et liidu rahaline panus ühissetevõttesse KDT (sealhulgas EMP assigneeringud) haldus- ja tegevuskulude katmiseks on kuni 1,8 miljardit eurot, sealhulgas kuni 26,331 miljonit eurot halduskuludeks; arvestades, et ühissetevõtte KDT erasektorist pärit liikmed maksavad või lasevad oma koosseisu kuuluvatel või endaga seotud üksustel maksta ühissetevõttele KDT vähemalt 2,5 miljardi euro suuruse summa; arvestades, et erasektorist pärit liikmed maksavad või lasevad oma koosseisu kuuluvatel ja endaga seotud üksustel maksta kümneaastase ajavahemiku jooksul kuni 26,331 miljoni euro suuruse summa ühissetevõtte KDT halduskulude katteks;

Üldteave

1. kiidab heaks nõukogu üldise lähenemisviisi ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks (kiibimäärus);

⁽¹⁾ Nõukogu 6. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 561/2014 ühissetevõtte ECSEL asutamise kohta (ELT L 169, 7.6.2014, lk 152).

⁽²⁾ Nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühissetevõtte programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 (ELT L 427, 30.11.2021, lk 17).

2. võtab teadmiseks, et programmis „Euroopa horisont“ nähakse ühissetevõttele KDT ette kaugeleulatuvad eesmärgid, mida on võimalik saavutada ainult siis, kui kavandatakse ja rakendatakse tõhusaid lahendusi, millega kõrvaldatakse sisekontrollisüsteemide puudused ja valmistatakse tulevasteks ülesanneteks, mis tulenevad suuremast vastutusest, näiteks personalijuhtimise ja planeerimise valdkonnas; juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et kui arvutused ja aruandlusnõuded on eriti keerulised ja koormavad, kaasneb nendega suur veaohht, ning kutsub seetõttu ühissetevõtet KDT üles uurima lihtsustamise võimalusi, kui see on võimalik ja kehtiva õigusraamistikuga kooskõlas;
3. märgib, et ühissetevõtetele puudub halduskulude ühtlustatud määratlus, mille alusel arvutada ühissetevõtte liikmete rahalise panuse suurust ja mis on võrreldavuse eeldus; nõuab sellega seoses ühiste suuniste vastuvõtmist, et kõik ühissetevõtted kasutaksid teatavate halduskulukategooriate, nagu konsultatsiooni-, uuringu-, analüüsi-, hindamis- ja tehnilise abi kulude liigitamisel ühtlustatud meetodit;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

4. väljendab heameelt selle üle, et ühissetevõtte KDT raamatupidamise aastaaruanne annab eelarveaasta 2021 kohta kõigis olulistest aspektides õiglase pildi ühissetevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2021. aasta seisuga ning finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest sel kuupäeval lõppenud aastal vastavalt ühissetevõtte finantsmäärusele ja komisjoni paarvepidaja poolt vastu võetud raamatupidamiseskirjadele ning et raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud on kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed;
5. võtab teadmiseks, et ühissetevõtte 2021. aastal kasutada olnud eelarve (mis sisaldab uuesti sisse kantud eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmise aastasse ümberjaotatavaid summasid) sisaldas 218,3 miljoni euro ulatuses kulukohustuste assigneeringuid ja 199,3 miljoni euro ulatuses maksete assigneeringuid ning et kulukohustuste assigneeringute kasutamise määr oli 99,4 % (võrreldes 2020. aasta 99,59 %-ga) ja maksete assigneeringute kasutamise määr 84 % (võrreldes 2020. aasta 88,63 %-ga);
6. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et 2021. aasta lõpus lõpetas ühissetevõtte KDT rahaliselt seitsmenda raamprogrammi käimasolevad projektid; võtab teadmiseks, et võttes aluseks seitsmenda raamprogrammi raames allkirjastatud tegevuste kogukulud ning ühissetevõtte KDT ja selle eelkäijate – ühissetevõtete ENIAC, ARTEMIS ja ECSEL – poolt nende tegevuste kaastrahastamiseks tehtud tegelikud maksed, on liikmete lõplikud osamaksud hinnanguliselt järgmised: EL 564,3 miljonit eurot, osalevad riigid 812,5 miljonit eurot ja erasektorist pärit liikmete mitterahaline osalus 2 202,4 miljonit eurot;
7. märgib, et 2021. aasta lõpuks oli ühissetevõtte KDT täielikult kulukohustustega sidunud programmi „Horisont 2020“ allkirjastatud toetuslepingutele eraldatud ELi maksimaalse toetuse summas 1 170 miljonit eurot; märgib, et sellest summast tuleb lähiaastatel välja maksta ligikaudu 190,3 miljonit eurot (16,6 %);
8. märgib, et ühissetevõtte maksete assigneeringute 2021. aasta eelarve täitmise määr programmi „Horisont 2020“ projektide puhul oli 85 %; märgib, et ühissetevõttel KDT ei olnud peaaegu üldse 2021. aasta tegevusega seotud kulukohustuste assigneeringuid, sest ta oli lõpetanud oma viimase projektikonkursi 2020. aasta lõpuks;
9. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et 2021. aasta lõpus oli erasektorist pärit liikmete võimalik lõplik mitterahaline panus programmi „Horisont 2020“ tegevusse hinnanguliselt 1 594,2 miljonit eurot; märgib, et ühissetevõtte KDT saab arvutada ja kinnitada erasektorist pärit liikmete mitterahalise osaluse tegeliku summa alles pärast seda, kui nii ühissetevõtte kui ka osalevad riigid on teinud kõik maksed ning kõik projekti lõpetamise sertifikaadid ja sellega seotud teave on saadud; märgib sellega seoses ja võttes arvesse, et 2021. aasta lõpuks oli lõpule viidud vaid piiratud arv programmi „Horisont 2020“ projekte, et tööstusharu kinnitatud mitterahalise osaluse summa oli 300,6 miljonit eurot; märgib, et 2021. aasta lõpus oli erasektorist pärit liikmete kumulatiivne hinnanguline ja (veel kinnitamata) mitterahaline osalus 968,2 miljonit eurot, lähtudes ühissetevõtte KDT juhatuse vastu võetud *pro rata temporis* meetodikast;

- märgib, et 2021. aasta lõpus allkirjastasid osalevad riigid lepingulisi kulukohustusi summas 1 106,2 miljonit eurot ja deklareerisid kokku 450,2 miljoni euro suuruse rahalise toetuse, mille nad maksid otse endi toetatud „Horisont 2020“ projektide toetusesaajatele oma riigis; märgib, et ühe miljoni euro suurune erinevus osalevate riikide rahalise toetuse ja ELi 1 058,1 miljoni euro suuruse rahalise toetuse vahel 2021. aasta lõpus on tingitud asjaolust, et enamik osalevaid riike kajastab ja esitab oma kulud ühissetevõttele KDT alles siis, kui nende toetatavad „Horisont 2020“ projektid on lõpule viidud;

Hanked ja personal

- märgib, et hankeid ja lepinguid hallatakse vastavalt ühissetevõtte KDT finantsreeglite sätetele ning neid koordineerib ühissetevõtte KDT haldus- ja finantsmeeskond;
- märgib, et oma eesmärkide saavutamiseks ning oma tegevuse ja taristu piisavaks toetamiseks eraldas ühissetevõtte KDT rahalisi vahendeid vajalike teenuste ja toodete hankimiseks; märgib, et usaldusväärse finantsjuhtimise ja tõhususe tagamiseks kasutas ühissetevõtte KDT võimalikult ulatuslikult mitmesuguseid komisjoni asjaomaste talituste ja oma erasektorist pärit liikmetega juba sõlmitud teenustaseme kokkuleppeid ning kasutas ka institutsioonidevahelisi raamlepinguid (näiteks IT-teenused ja -seadmed, ajutiste töötajate teenused, välisauditi teenused); märgib, et võttes arvesse COVID-19 pandeemiast tingitud sanitaarolukorda ja kehtestatud piiranguid, korraldati peaaegu kõik koosolekud ja üritused kaugühenduse teel ja 2021. aasta viimases kvartalis toimusid vaid väga vähesed lähetused, ning selle tulemusena korraldas ühissetevõtte KDT 2021. aastal väga vähe hankemenetlusi, peamiselt madala maksumusega lepingute puhul;
- märgib, et 2021. aasta mais algatati kaks väga madala maksumusega läbirääkimistega hankemenetlust kahe lepingu sõlmimiseks logistilise toe ja videote loomiseks ühissetevõtte ECSEL 2021. aasta sümposiumi digiversiooni korraldamise kontekstis ning 2021. aasta septembris algatas ühissetevõtte läbirääkimistega menetluse madala maksumusega lepingu sõlmimiseks, mis oli seotud kõrgetasemelise seminari korraldamisega;
- võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et 31. detsembril 2021 oli ühissetevõttes KDT 29 töötajat, sealhulgas ajutised teenistujad ja lepingulised töötajad ning lähetatud riiklikud eksperdid; märgib iga-aastase tegevusaruande põhjal, et 2021. aastal võttis ühissetevõtte ECSEL tööle kaks lepingulist töötajat finants-/haldusassistendi ametikohtadele (mis olid jäänud vabaks pärast endiste töötajate lahkumist); märgib, et töölevõtmine viidi lõpule 2021. aasta neljandas kvartalis; märgib, et pensionile jäi kaks ajutist teenistujat ja üks neist on juba edukalt asendatud;
- märgib murega, et ajavahemikul 2018–2021 püsis kõigi ühissetevõtete keskmine aastane ajutiste töötajate määr kõrge, moodustades koosseisulistest töötajatest ligikaudu 11 %; tuletab meelde, et lepinguliste töötajate suur määr kipub märkimisväärselt suurendama ühissetevõtte KDT tööjõu volavust ja destabiliseerib veelgi töötajate olukorda; rõhutab ühtlasi, et ajutiste töötajate kasutamine peaks olema ajutine lahendus, sest vastasel juhul võib see kahjulikult mõjutada ühissetevõtte üldist tulemuslikkust, näiteks põhipädevuse säilitamist, tekitada aruandluskanalites segadust, põhjustada juriidilisi vaidlusi ja vähendada töötajate tegevuse tõhusust;
- võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et komisjoni ettepanekuga,⁽³⁾ millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085, muudetakse ühissetevõtte KDT tulevikus kiipide ühissetevõtteks, millel on uue mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames uus pädevusvaldkond, mis on seotud Euroopa kiibialgatuse rakendamisega; väljendab heameelt selle üle, et sellega seoses toetab ühissetevõtte KDT uuendusliku järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogia väljatöötamist, mis peaks tugevdama liidu kiipide tootmise suutlikkust; märgib, et selle ettepaneku kohaselt rakendab ühissetevõtte KDT uue mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames projekte ligikaudu 10,9

⁽³⁾ Komisjoni 8. veebruari 2022. aasta ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085, millega luuakse ühissetevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames, seoses kiipide ühissetevõttega (COM(2022)0047).

miljardi euro ulatuses ning peaks värbama veel 19 töötajat, et saavutada 2025. aastaks kavandatud 50 koosseisulist töötajat; tunneb muret selle pärast, et kuna ühissetevõttes KDT oli 2021. aasta lõpus ainult 29 töötajat (13 ajutist teenistujat ja 16 lepingulist töötajat), võib ühissetevõttel tekkida tõsiseid personaliprobleeme nii seoses uute värbamismenetluste haldamisega kui ka uute haldusmenetluste ja tegevuskorra kehtestamisega;

17. märgib, et 2021. aasta tegevusaruande põhjal ja soolise tasakaalu seisukohast suurenes peamiste ühissetevõttes KDT läbivaatamisel osalevate naisekspertide arv eelmise aastaga võrreldes nii protsentides kui ka absoluutarvudes; peab kahetsusväärseks, et osakaal 19,4 % on endiselt väike, ja nõuab suuremaid pingutusi soolise tasakaalu saavutamiseks;
18. märgib, et ühissetevõtted ei ole alates 2016. aastast teinud liidu pensioniskeemi tööandjate sissemakseid, mis vastavad nende kolmandate riikide subsideeritud tulu ja nende kogutulude suhtele, sest komisjon ei ole neid kulusid ühissetevõtete eelarves ette näinud ega ka makseid ametlikult nõudnud; kutsus komisjoni üles võtma meetmeid, et sellised probleemid ei korduks;

Sisekontroll

19. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et ühissetevõtted ENIAC ja ARTEMIS olid sõlminud riiklike rahastamisasutustega halduskoostöö lepingud, mille kehtivus jätkub ka pärast nende ühinemist ühissetevõtteks ECSEL; märgib, et nende lepingute kohaselt toetus ühissetevõtete ARTEMIS ja ENIAC järelauditite strateegia suurel määral riiklike rahastamisasutuste tehtavale maksetaotluste auditeerimisele; peab kahetsusväärseks, et riiklike rahastamisasutuste kasutatavate meetodite ja menetluste märkimisväärne erinevus ei võimalda ühissetevõttel ECSEL arvutada teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi maksete puhul ühtset usaldusväärset kaalutud veamäära ega jääkvigade määra ning kuna ECSELi 2021. aasta maksete kogusumma teadusprojektide seitsmenda raamprogrammi sulgemiseks oli 2021. aastal vaid 0,6 miljonit eurot ehk 0,4 % kõigist tegevuskulude maksetest, ei kujutanud need endast 2021. aastal oluliste vigade riski;
20. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et programmi „Horisont 2020“ maksete järelauditeid teeb komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühine audititalitus; peab kahetsusväärseks, et oma 2021. aasta lõpu audititulemuste põhjal teatas ühissetevõtte KDT programmi „Horisont 2020“ esinduslikuks veamääraks 2,2 % (2020. aastal 2,68 %) ja allesjäänud veamääraks 1,2 % (2020. aastal 1,25 %);
21. märgib, et ühissetevõtte KDT maksete kontrolli hindamiseks auditeeris kontrollikoda programmi „Horisont 2020“ raames 2021. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit, et leida kinnitust järelauditite veamäärade õigsusele (toetusesaajate juures kontrollitud toetustega seotud maksetehingute puhul on kvantifitseeritavate vigade aruandluskünnis 1 % auditeeritud kuludest); peab kahetsusväärseks, et kahel juhul leidis ja kvantifitseeris kontrollikoda vea, mis tulenes personalikulude tegelikust suuremana näitamisest;
22. rõhutab, et kontrollikoja leiud kinnitasid deklareeritud personalikulude puhul püsivaid süsteemseid vigu ning et eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja uute toetusesaajate puhul on vigu rohkem kui teiste toetusesaajate puhul; rõhutab, et sellistest vigadest on korrapäraselt teatatud ka kontrollikoja varasemates aastaaruannetes alates 2017. aastast; rõhutab seetõttu, et selleks, et veamäärad oleksid püsivalt allpool olulisuse läve, tuleks programmi „Horisont 2020“ personalikulude deklareerimise reegleid ühtlustada ja lihtsustatud kuluvõimalusi laiendada kasutada; rõhutab, et ühissetevõtte KDT peaks oma sisekontrollisüsteeme tugevdama, et tegeleda VKEd ja uute toetusesaajatega seotud suurenenud riskiga, ning tungivalt soovitada, et teatavad toetusesaajate kategooriad, kellel on suurem vigade esinemise oht, nagu VKEd ja uued toetusesaajad, kasutaksid personalikulude arvutamise vahendit; väljendab heameelt selle üle, et 2022. aastal hakkasid kõik ühissetevõtted kooskõlas kontrollikoja kavandatud meetmega rakendama meetmeid veamäära langetamiseks, sealhulgas uurides võimalusi kasutada lihtsustatud kuluvorme, nagu ühikuhinnad, kindlasummalised maksed ja ühtse määraga maksed;

23. võtab iga-aastase tegevusaruande põhjal teadmiseks, et ühissetevõtte ECSEL hindas 2021. aastal oma sisekontrolli-süsteemide tulemuslikkust läbivaadatud raamistiku alusel; märgib, et enesehindamise üldine eesmärk oli teada saada, kas kõik põhimõtted on olemas ja toimivad; märgib, et hindamine põhines peamiselt järelevalvenäitajate enesehindamisel ja aruannete analüüsil siseauditi talituse, kontrollikoja ja välisaudiitorite poolt ning seda toetasid muud tõendid, näiteks erandite register, riskihindamine, meetmete, soovitude ja leidude järelmeetmed ning juhtkonnaga peetud arutelud ühissetevõtte ECSEL tegevuse ja eesmärkide üle;
24. märgib, et ühissetevõtte ECSEL hindas aruandeaasta jooksul oma sisekontrollisüsteemi ja jõudis järeldusele, et see on mõjus ja et kõik komponendid ja põhimõtted on olemas ja toimivad kavakohaselt;

Siseaudit

25. võtab teadmiseks, et ühissetevõtte KDT siseaudiitori rolli täidab Euroopa Komisjoni siseauditi talitus, nagu on sätestatud ühissetevõtte finantsreeglite artiklis 28; märgib, et 2021. aasta oktoobris teavitas ühissetevõtte ECSEL tegevdirektor siseaudiitoreid viimastest olulistest muutustest ühissetevõttes ning viimase riskihindamise tulemustest;

Uus kesksüsteem osalevate riikide rahaliste toetuste haldamiseks

26. võtab kontrollikoja aruande põhjal teadmiseks, et vastavalt programmi „Euroopa horisont“ raammäärusele ja määrusele (EL) 2021/2085 on ühissetevõtte KDT kohustatud kasutusele võtma uue tsentraliseeritud juhtimisprotsessi – rahaliste toetuste keskse haldamise (CMFC) süsteemi, et hallata oma osalevate riikide rahalisi toetusi;
27. märgib, et kavandatava CMFC süsteemi kohaselt võib iga osalev riik maksta ühissetevõttele KDT lubatud rahalise toetuse projektitasandil oma riigis asutatud toetusesaajatele; märgib, et selle protsessi käigus on igal osaleval riigil vetoõigus kõigis küsimustes, mis on seotud ühissetevõttele KDT tema riigis asutatud taotlejate eest kooskõlas liidu finants- ja konkurentsieeskirjadega makstud riikliku rahalise toetuse kasutamise; märgib, et see võimaldab osaleval riigil oma riiklike strateegiliste prioriteetide alusel otsustada, kas toetada oma riigis asuvat valitud ja heakskiidetud teadus- ja innovatsiooniprojekti toetusesaajat või mitte;
28. märgib, et lisaks peab ühissetevõtte KDT tegema kaasrahastamiseks makseid kõigile osalevatele riikidele, kes otsustavad usaldada oma rahalise toetuse ühissetevõttele KDT; märgib, et ühissetevõtte peab osalevate riikidega sõlmitud halduskokkulepete toetamiseks haldama ja jälgima kaht eri protsessi; märgib, et iga osaleva riigi rahastamisasutus peab sõlmima ühissetevõttega KDT halduskokkuleppe, mille kohaselt kas usaldatakse liikmesriigi osamaksete maksmine ühissetevõttele või koordineeritakse vahendite ülekandmist käsitlevaid riigisiseseid lepinguid toetusesaajatele maksete tegemiseks ja osamakseid puudutavaks aruandluseks;
29. võtab teadmiseks kontrollikoja mure seoses asjaoluga, et komisjon ei hinnanud kavandatud CMFC süsteemi rakendamiseks vajalikke ühissetevõtte KDT lisaressursse ega lisanud neid ühissetevõtte KDT esialgsesse personalires-sursside prognoosi, mis koostati programmi „Euroopa horisont“ rakendamiseks; nõustub kontrollikojaga, et CMFC süsteemi kasutuselevõtmise puudulik kavandamine koosmõjus personaliolukorraga ning IT-vahendite ja toe puudumisega võib negatiivselt mõjutada ühissetevõtte KDT programmide rakendamist ja teiste liikmete osamaksete saavutamist ning et kui CMFC süsteemi tuleb hallata käsitsi, on see väga inimressursimahukas; palub ühissetevõttel KDT ja komisjonil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru edasiste muutuste kohta.